

Lisätietoja:

Anna Koski-Pirilä, puh. 020 634 1373
etunimi.sukunimi@kela.fi

22.09.2015

KORKEAKOULUTUTKINNON SUORITTANEIDEN LAINANKÄYTTÖ JA LAINAMÄÄRÄT KASVUSSA

Yhä useammalla korkeakoulututkinnon suorittaneella on opintolainaa. Lainaa ottaneiden opiskelijoiden osuus on kasvanut selvästi 2010-luvulla, ja yliopisto-opiskelijoilla myös lainamäärät ovat kasvaneet. Opintovelallisten osuus tutkinnon suorittaneista on jokseenkin yhtä suuri kummallakin sukupuolella, mutta miehillä keskimääräiset lainamäärät ovat suurempia kuin naisilla.

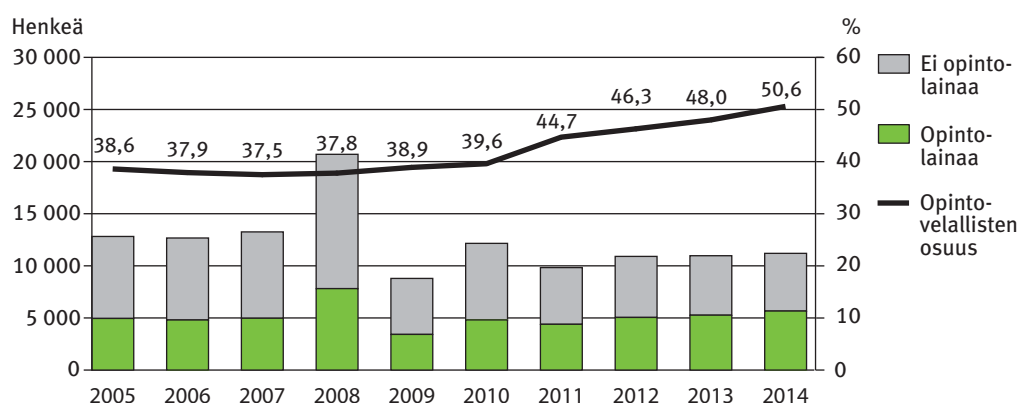
Tämän katsauksen aineistoon on koottu Kelaan ilmoitetut, Suomessa vuosina 2005–2014 suoritettut ammattikorkeakoulututkinnot ja vähintään 300 opintopisteen laajuiset ylemmät korkeakoulututkinnot¹ sekä pankkien Kelaan ilmoittamat opintolainatiedot.

OPINTOLAINAA YHÄ USEAMMALLA

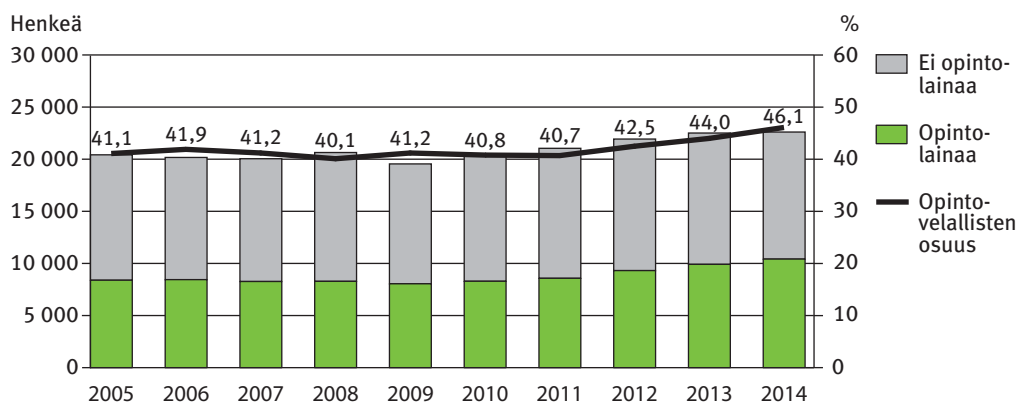
Ylemmän korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista yhä useammalla on lainaa. Vuonna 2014 ylemmän korkeakoulututkinnon¹ Suomessa suorittaneista jo 51 prosentilla oli opintolainaa, kun vuonna 2010 sitä oli 40 prosentilla (Kuvio 1a). Vuonna 2014 ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista lainaa oli 46 prosentilla, kun vuonna 2010 sitä oli hieman alle 41 prosentilla (Kuvio 1b).

¹ Erillisen ylemmän korkeakoulututkinnon esimerkiksi maisteriohjelmassa suorittaneet eivät ole mukana tarkastelussa. Heillä tutkinnon laajuus on ollut 120 tai 150 opintopistettä ja opintotuen enimmäisaika vastaavasti lyhyempi. He ovat tyypillisesti aloittaneet maisteriopintonsa jonkin aiemman tai jollakin muulla alalla suoritettun korkeakoulututkinnon pohjalta, ja maisteriopintoja on usein edeltänyt jotakin muuta kuin opiskelua. Näiden seikkojen takia opintolainan käyttö on erilaista heillä kuin niillä, jotka ovat suorittaneet tavanomaisemman, vähintään 300 opintopisteen laajuisen tutkinnon.

Kuvio 1a. Ylemmän korkeakoulututkinon¹ Suomessa suorittaneiden opintolainatilanne tutkinnonsuorittamislukukauden lopussa.

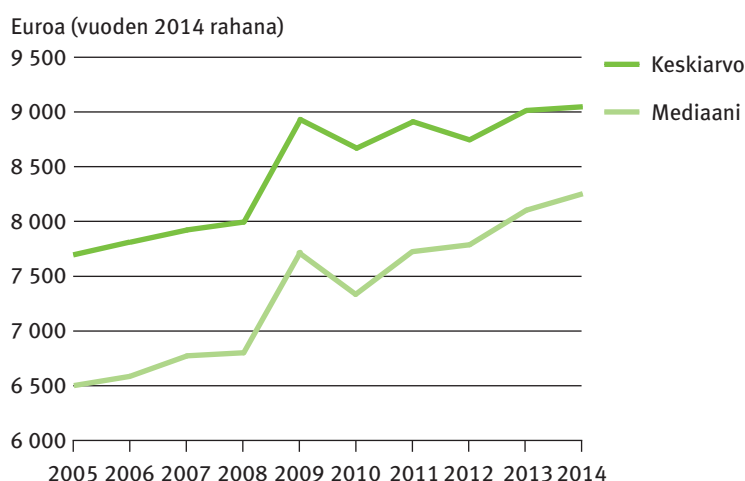
Kuvio 1b. Suomessa ammattikorkeakoulututkinon suorittaneiden opintolainatilanne tutkinnonsuorittamislukukauden lopussa.

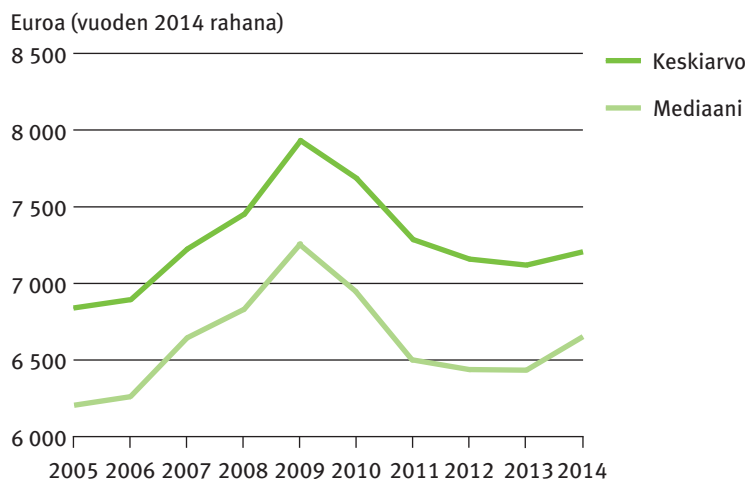
YLEMMÄN KORKEAKOULUTUTKINNON SUORITTANEILLA LAINAMÄÄRÄT YHÄ SUUREMPIA

Ylemmän korkeakoulututkinnon¹ suorittaneilla myös lainamäärät ovat kasvaneet voimakkaasti 2010-luvulla. Lainamäärän mediaanin reaaliarvo on kasvanut 13 % vuoden 2010 lähes 7 300 eurosta vuoden 2014 hieman yli 8 200 euroon (Kuvio 2a). Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden keskimääräinen opintolainamäärä on reaaliarvolla mitattuna pienentynyt 8 % viimeisten viiden vuoden aikana (Kuvio 2b). Vuonna 2014 ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla opintovelallisilla lainamäärän mediaani tutkinnonsuorittamislukukauden lopussa oli 6 630 euroa (mediaani).

Kuvio 2a. Ylemmän korkeakoulututkinnon¹ Suomessa suorittaneiden keskimääräinen opintolaina tutkinnonsuorittamislukukauden lopussa.

Kuvio 2b. Ammattikorkeakoulututkinnon Suomessa suorittaneiden keskimääräinen opintolaina tutkinnonsuorittamislukukauden lopussa.

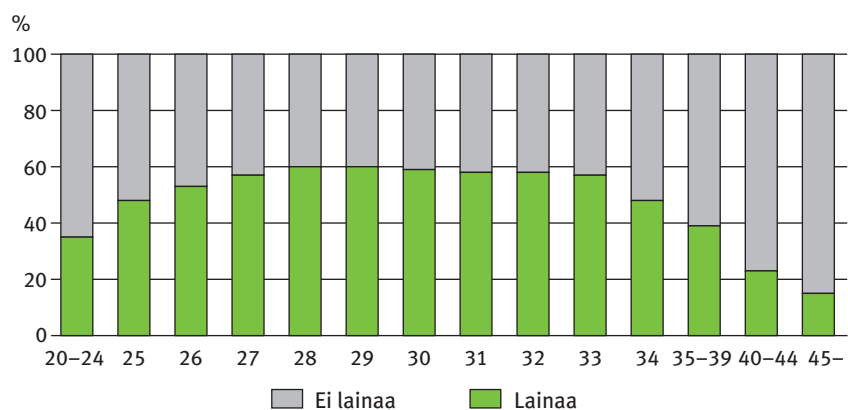
SUURIA EROJA SUKUPUOLTEN JA IKÄRYHMIEN VÄLILLÄ

Vuonna 2014 ylemmän korkeakoulututkinnon¹ suorittaneiden mediaani-ikä oli 28 vuotta. Heistä 81 % oli 24–32-vuotiaita ja 59 % naisia. Valtaosalla ylemmän korkeakoulututkinnon¹ vuonna 2014 suorittaneista oli opintolainaa, kun tutkinto oli suoritettu 26–33-vuotiaana. Tätä nuoremmissa ja vanhemmissa ikäluokissa valtaosa valmistui ilman opintolainaa (Kuvio 3a). Lainaa oli keskimäärin eniten 32-vuotiailla: puolella tämän ikäisistä opintolainaa ottaneista lainaa oli vähintään 10 300 euroa.

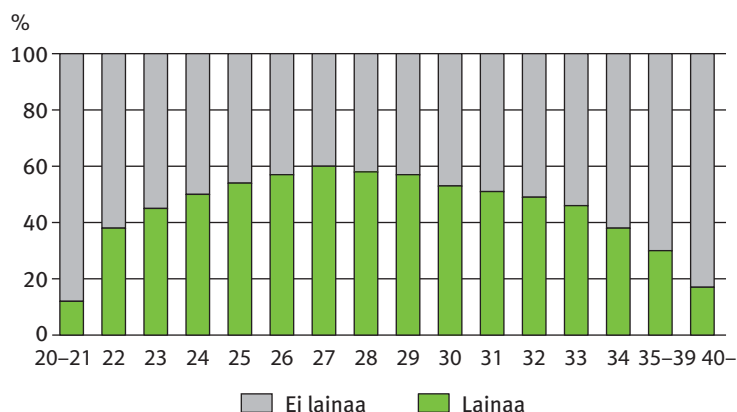
Vuonna 2014 ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden mediaani-ikä oli 26 vuotta, heistä 72 % oli 22–30-vuotiaita ja 62 % naisia. Valtaosalla ammattikorkeakoulututkinnon vuonna 2014 suorittaneista oli opintolainaa, kun tutkinto oli suoritettu 25–31-vuotiaana. Tätä nuoremmissa ja vanhemmissa ikäluokissa valtaosa valmistui ilman opintolainaa (Kuvio 3b). Lainaa oli keskimäärin eniten 28-vuotiailla: puolella tämän ikäisistä opintolainaa ottaneista lainaa oli vähintään 8 020 euroa.

Lainaa ottaneiden osuus oli molemmilla sukupuolilla jokseenkin yhtä suuri. Lainamäärät olivat kuitenkin miehillä huomattavasti suurempia kuin naisilla. Vuonna 2014 lainamäärän mediaani oli ylemmän korkeakoulututkinnon¹ suorittaneilla miehillä 8 890 euroa ja naisilla 7 700 euroa. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla miehillä lainamäärän mediaani oli 6 820 euroa ja naisilla 6 400 euroa.

Kuvio 3a. Vuonna 2014 ylemmän korkeakoulututkinnon¹ Suomessa suorittaneiden opintolainatilanne tutkinnonsuorittamislukukauden lopussa iän mukaan.

Kuvio 3b. Vuonna 2014 ammattikorkeakoulututkinnon Suomessa suorittaneiden opintolainatilanne tutkinnonsuorittamislukukauden lopussa iän mukaan.

SYITÄ LAINANKÄYTÖN KASVUN TAKANA

Korkeakouluopiskelijoiden lainankäytön lisääntyminen ja lainamäärien kasvu saattavat johtua monista eri syistä.

Lainsäädäntö on muuttunut monella tapaa opintolainan käyttöön kannustavaan suuntaan. Opintolainan valtiontakauksen määriä on kasvatettu (Taulukko 1), ja syksystä 2011 alkaen valtiontakaus on myönnetty automaattisesti opintorahaa saaville korkeakouluopiskelijoille. Korkeakouluopiskelijoiden lainankäyttöä on pyritty lisäämään myös säätämällä uusista etuuksista (opintolainavähennys ja opintolainahyvitys).

Työssäkäyntimahdollisuudet ovat heikentyneet etenkin finanssikriisin myötä. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden lainamäärien pienenemistä saattaakin selittää viime vuosien aiempaa heikompi työllisyystilanne: jos yhä useampi turvautuu opintolainaan, mutta nostetut lainamäärät ovat varovaisen maltillisia, lainamäärien keskiarvot jäävät pieniksi.

Inflaatio ja indeksikorotusten puuttuminen ovat kurjistaneet opiskelijoiden taloudellista tilannetta vuosi vuodelta. Inflaatio on syönyt opintorahan ja asumislisän ostovoimaa, mikä on osaltaan lisännyt opiskelijoiden toimeentulon lisärahoituksen tarvetta. Opiskelijan omat vuositulorajat ovat vuodesta 2008 pysyneet nimellisesti ennallaan, mutta reaalisesti ne ovat pienentyneet jo kymmenyksellä vuoteen 2014 mennessä, joten opiskelijoiden ansaintamahdollisuudet ovat heikentyneet myös siltä osin.

Taulukko 1. Opintolainan valtioneuvoston määrä korkeasteella vuosina 1995–2015

Ajankohta	Opintolainan valtioneuvoston määrä (€/kk)	
	Kotimainen korkeakoulu	Ulkomainen korkeakoulu
1995–2001	218,64	353,19
1.1.2002 alkaen	220	360
1.8.2005 alkaen	300	440
1.8.2011 alkaen	300	600
1.8.2014 alkaen	400	700

Keskeisimpiä opintolainan käyttöön vaikuttaneita lakimuutoksia 2000-luvulla

- 1.8.2005 alkaen korkeakouluopiskelijoiden opintolainan valtioneuvoston kuukausimäärä korotettiin 220 eurosta 300 euroon.
- 1.8.2005 alkaen uusilla korkeakouluopiskelijoilla on ollut mahdollisuus saada verotuksessa opintolainavähennys. Vähennyksen saaminen edellyttää 1.8.2005 tai sen jälkeen aloitetun korkeakoulututkinnon suorittamista määräajassa.
- 1.8.2011 alkaen opintolainan valtioneuvoston on saanut automaattisesti korkeakouluopintoihin myönnetyn opintorahan yhteydessä.
- 1.8.2011 opintolainan valtioneuvoston ulkomailta korotettiin 600 euroon kuukaudessa.
- 1.8.2014 alkaen uusilla, ensimmäiset korkeakouluopintonsa aloittaneilla opiskelijoilla on ollut mahdollisuus saada opintolainahyvitys. Hyvityksen saaminen edellyttää korkeakoulututkinnon suorittamista määräajassa.
- 1.8.2014 opintolainan valtioneuvoston määriä korotettiin 100 eurolla kuukaudessa.